

Kormányküldöttségünk a Lipcsei Vásáron

Dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter vezetésével kormánydelegáció utazott az 1972. évi tavaszi Lipcsei Vásárra. A küldöttség tagjai: dr. Kocsis József, a kohó- és gépipari miniszter első helyettese, Menyhárt László nehézipari miniszter-helyettes és Kovács Imre, hazánk berlini nagykövete.

A küldöttség búcsúztatásán a Ferihegyi repülőtérén megjelent dr. Horgos Gyula kohó- és gépipari miniszter, valamint dr. Herbert Plaschke, a Német Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete.

Küldöttségünk megérkezett az NDK-ba.

Pótkocsik gyártása

A mezőgazdasági szállítóeszközök gyártó Hódmezővásárhelyi Mezőgépi Vállalat fióküzemet nyitott Szentesen, ahol a nagyüzemi gazdaságok számára készítenek pótkocsikat a mezőgazdasági termékek betakarítására, mozgatására, szállítására.

Háromnegyed millió diák vesz részt a honvédelmi ismeretek oktatásában

Az új alapokra helyezett iskolai honvédelmi nevelés eddigi tapasztalatairól, a továbbfejlesztés tervéről tájékoztattak a Művelődésügyi Minisztériumban. Elmondották, hogy az 1971-72-es tanévben már csaknem 750 ezer tanulóra terjed ki az általános, a közép- és a szakmunkásképző iskolákban a honvédelmi ismeretek oktatása. A tapasztalatok egybevetése azt bizonyítja, hogy a honvédelmi nevelés eredményesen járul hozzá a fiatalok erkölcsi, politikai és világnézeti arculatának helyes irányú formálásához és testifizikai fejlődésükhöz is. A honvédelmi nevelésnek is része van abban, hogy javult a diákok magatartása, fegyelme. Megnőtt körülük az érdeklődés a honvédelmi sportok, a természetjárás, az MHSZ-tanfolyamok- és versenyek, valamint az Ifjú Gárda iránt. A honvédelmi nevelés eredményeinek konkrét leírására jó lehetőséget ad majd a néphadsereg,

Bővítik az ételválasztékot

17 új cikk a paprikafeldolgozóból

Az élelmiszeripar „expressz étlapján”, azoknak az ételeknek a sorában, melyek a háziasszonyok dolgát könnyítik, egyre több a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalattól származó étel. A nők második műszakjának könnyítésévé tavaly is fontos feladatának tekintette a paprikás kollektíva. Bővítették a választékot és elsősorban az olcsóbb cikkek mennyiségének növelésére törekedtek.

Maga az a tény, hogy egyetlen év alatt 17 új cikket hoztak forgalomba, jól mutatja a választék növekedését. Az 1970-es évhez viszonyítva különösen imponáló ez a szám: akkor mindössze 6 új terméket avatott a gyár, s kóstolhattak a fogyasztók. A 17 új készítmény tetemes mennyiséget is jelent: 530 tonnányi árut.

Évek óta ismert levesporok és leveskockák, valamint a Delikát 8 ételizesítő mellé így újabb jó ízű gyártmányok sorakoztak. Különleges marhahús pástétom, szegedi tejfölös halpaprikás,

savanyúságtartósító fűszerkeverék nevezett be abba a versenybe, mely a vevők, a háziasszonyok kegyelért folyik. Új termék volt a granulált (magyarul: szemcsézett) húsos gulyásleves, a húsleveskocka cérnátésztával, a „Rekord” gulyásleveskocka és a paprikapüré.

Hogy jól szakácskodtak-e a paprikások, azt nyilván a sok-sok otthon szakácskodó, főzőgető hivatott eldönteni. De, hogy az élelmiszeripar mai követelményeinek s az általános ízlésnek megfelelnek ezek a termékek, azt bizonyítja néhány komoly „fegyvertény”. A Budapesti Nemzetközi Vásáron például a BNV díját nyerte el a gulyásleveskocka. A Kiváló Áruk Fórumába pedig újabb két termékük iratkozhatott be: a gulyáslevespor és a szegedi tejfölös halpaprikás. Egyébként egész sor náluk készült termék viseli már a KÁF jelét, a fekete háromszöget.

A belföldi ellátás javításáért a paprikafeldolgozó eredetileg a levesporfélések, húskeverékek és ételizesítők mennyiségének 4 százalékos emelését irányozta elő. Ebből 13 százalék lett, úgy, hogy közben néhány, 1972-re szánt új termék kísérleteit is lefolytatták. A húscomboc levesbetét, a csirkehús aszpickban és a saslik idén kerülnek forgalomba.

A választék bővítése természetesen kedvezően hatott a kivitelre is. A nagyobb kínálatnak megfelelően nőtt az export is. A szocialista országokba 8 vagon tyúkmájkrémet is szállítottak, a 20 vagon tyúkpörkölt, 21 vagon Delikát 8 valamint a 6 vagon gulyáslevespor mellett. A tőkespiac előirányzatát — 122,4 millió forint — is teljesítették 1,2 millióval. Marhahúsroladt és tyúkpörköltet szállítottak a Német Szövetségi Köztársaságba, az utóbbit a partner kívánságára szerint megváltoztatott összetételben, speciálisan készítették. Tyúkpörköltet egyébként Kubába is exportáltak; Ausztriába pedig halpástétomot szállítottak.

S. M.

A munkás szava

— Ide köt minden. A gépek, amelyekben benne van a kezem munkája, a kartársak, akiket becsülök. De már nincs soká maradásom, a végén meglátja, elűzőnek engem is.

— Üldözik? Kicsoda?

— Az elnök meg a műszaki vezető. Itt nem „illik” bizonyos dolgokat; tilos szólni. Aki megteszi, jobb, ha magától elmegy.

— Igen. Amikor meglátam azt az eszméletlenségig részeg ipari tanulót, nem hagyhattam szó nélkül a dolgot.

Somogyi Pál, a Szegedi Szerszámkovács Ktsz esztergályosa néhány mondat után lehorgasztja a fejét. Nehéz rávenni, hogy elmondja, újból végigélje a történeteket.

KORTESKEDÉS 1971-BEN

Jól emlékszem rá, tavaly március 8, hétfő volt, rendes munkanap. Reggel szétosztották a közgyűlésről maradt pörköltet. Ebben nem is találtam kivételment. Ha nem amikor a műszak végén befordultam az öltözőbe, láttam, hogy négy társam karjában viszi O. András ipari tanulót. Kérdeztem, mi lelte, mondták: részeg. Hol itatott munkaidő alatt? Hát fönt a kultúrteremben — válaszoltak —, ott van az elnök is. Azon nyomban odamentem, s tényleg ott találtam Haramászt. András elnököt nagy csoport emberrel. Még akkor is ittak. A társaság meg kórusban énekelte: „Haramász a mi emberünk, Haramászra szavazunk.” A régi korteskedés jutott az eszembe. Mint a felügyelő bizottsága elnöke, kértem az elnököt: hagyják abba, tiltsa meg az italozást, mert súlyos baleset lehet belőle (előtte fordult elő nálunk egy csonkulásos sérülés). Nem hallgatott rám, s durván rám szólt, csak hallgassak, mert két munkakönyvre dolgozok. Az esetet jegyzőkönyvbe foglaltuk, és megküldtük a felügyeleti szerveinknek. Sajnos, aznap két műszak elmaradt. Azóta nincs nekem nyugtom.

— Hogy, hogy nincs nyugta?

— Mert másnap visszavonták tőlem azt a lehetőséget, hogy egy idegen munkakönyvre is dolgozzak. (Tudom, ez szabálytalan, de maga Dobó István, a műszaki vezető biztatótt: „Csinald Pali, sokan csinálják nálunk.” Nekem is elhozták egy algyói ember munkakönyvét, akit soha nem láttam, nem is ismerek — és aztán dolgoztam rendben.)

— A szövetkezetnek szüksége volt a munkára, hisz egy esztergályos volt a műhelyben. Ezen a munkakönyvem plusz ezer forintot kerestem havonta, de meggyőződésem, hogy a szövetkezet jobban járt, mert a túlóra többé került volna. Akkoriban sokan dolgoztak plusz munkakönyvre, például Puskás István (ő két plusz munkakönyvre!). Szóval március 9-én vagy 10-én nekem ezt megtiltották.

— Utána közgyűlésen is

hangsúlyoztam; hagyjuk abba a szabálytalanságot, ne legyen plusz munkakönyvezés. Ez is csak olaj volt a tűzre. Aztán érdeklődni kezdtek a szövetkezet iránt a népi ellenőrök is — az elnök azt hitte, én hívtam őket. Tény, most február 7-én, amikor visszajöttem a háromheti betegállományból, közölték: azonnali hatállyal áthelyeznek órabéres munkából teljesítménybérre. Hogy mit jelent ez? A szövetkezet legrosszabb beosztását. Akkorra visszaesett anyagiakban, amit úgy érezek, 12 év után nem érdemlek meg. Fellebbeztem.

TÖRVÉNY-SÉRTÉS

Emlő-vastam a jegyzőkönyvet, a Szerszámkovács Ktsz elnökének és műszaki vezetőjének áthelyezését. Kiderült, hogy Somogyi Pál a valóságot mondta el, szót emelt a szabálytalanságok, a korteskedés ellen — még a közgyűlésen is. A levél utolsó mondata így szól: „Több esetben végeztek az Univerzál Ktsz számára munkát, a szövetkezet engedélye nélkül, ezért bért vettek fel.”

— Dolgoztunk az Univerzál Ktsz megrendelésére külön munkában — mondta Somogyi. — De nem engedély nélkül. Volt művezetőm, Dénes Balázs minden alkalommal külön engedélyt kért, és kapott Haramásztól. Megpróbáltam felkeresni az elnököt. Haramász András először azt kérte, hogy halasszuk a beszélgetést a közgyűlés (február 26.) utánra. Ismételt érdeklődésemre újabb terminusokat tűzött ki, majd végül közölte; az ügy megbeszélésére nem ér rá. Dobó István műszaki vezetőt is hiába hívtam. A tények tisztázásában végül Nagy János, a ktsz párttitkára segített.

— A Somogyi-ügy egy a sok közül, amely itt, a szemünk láttára az utóbbi években történt. Törvénsértés — mert a felügyelő bizottság elnökét csak a közgyűlés helyezheti át. Igaz, Somogyi szabálytalanodott az idegen munkakönyvvel, de az is tény: az ilyesmi sajnos, gyakorlat volt a ktsz-ben. Ezért nem járhat ilyen büntetés, mert nagyon sok embert át kellett helyezni... A retorzió őt azért éri, mert a közgyűlésen (meg azelőtt) megbírált a munkahelyi italozást, a korteskedést. Azt az állapotot, ami itt a ktsz-ben, nálunk uralkodik. A szövetkezet gépkocsija sofőröstől együtt az elnök és családja rendelkezésére áll stb....

MIÉRT MENTEK EL A PÁRTTAGOK?

gok a szerszámkovácsban mindenki előtt ismertek. Aki nem akar bajt magának, az nem beszél... Engedje meg, hogy csak három nevet soroljak: Bali Ferenc, Tóth István, Dénes Balázs. Mindannyian műveltek voltak, jó elvtársak, alapító tagok. Ők nem álltak szó nélkül a zsebből

való irányítást, meg ami ezzel jár. Addig szorongatták őket érte, míg „önként” kiléptek.

— Súlyos ítélet. Mit ért zsebből való irányításon?

— Haramász meg Dobó sosem tart termelési értekezletet. Nem látjuk a terveket, nem számolnak be a munkákról, a szerződésekről. Egyszerűen nem tudjuk, hogy mi történik, csak kapkodunk ide-oda, mentjük a forintot. Egy évben tizenkétszer kellene vezetőségi értekezletet tartani, tavaly összesen háromat sikerült összehozni, de azon sem mondtak semmit. Nincs munkaköri leírás, én művezető vagyok — de én is csak úgy tudom, mit kell csinálni, a kötelesség nincs papírra fektetve.

— A Szerszámkovács Ktsz az idén több mint 4 milliós nyereséggel zárt.

— Igen, mert hajtós a kollektíva. Ha kell, éjjelnappal dolgozunk, szombat, vasárnap, hogy meglegyen a terv. De gondoljon csak utána; a korszerű üzemházban nem termelünk sokkal többet, mint a régi, pici műhelyekben. Úgy érzem, a lehetőségeinket éppen a szervezetlen, kapkodó gazdálkodás miatt nem tudjuk kihasználni eléggé. Az utóbbi években romlott az eredményünk. S még valami. Talán mindegy, hogy a gazdasági eredményt milyen légkörben, milyen körülmények között teremti elő 200 ember? Mert a mostani légkör csak idegességet, torzalkodást szül, s ez felőrli az idegeket. Meg az akciók, amelyek során az említett elvtársakat a szövetkezetektől „eltanácsolták”. Somogyi Pál is párttag. Dobó előttem jelentette ki: azért írták azt a bizonyos levelet, az áthelyezést, hogy „Somogyi majd felmegéli magát, s kívülről becsukja az ajtót”.

— A pártszervezet miért nem tudta megvédeni az eltanácsoltakat, ha igazuk volt?

— Nézze, én 23 éve vagyok kommunista, dolgoztam Budapesten, Szegeden, voltam katona. De ilyen „erős” vezetéssel még nem találkoztam... Pártszervezetünk 15 tagot számol, s nem járok messze az igazságtól, ha azt mondom, azért csak annyit, mert a párttagok, akik nem hagyták annyiban a dolgot, kénytelenek voltak elmenni. A ktsz-ben bizonyos tartózkodást tapasztaltok az emberek között, valahogy azt mondják: „miért lépjek én be a szervezetbe, még majd Somogyi sorsára juthatok”. Hisz hiába az alapszabály, a törvény, a pártszervezet véleménye — őt egyszerűen leváltják, mert bírálni mert...

Még az történt, hogy a nyereség kifizetése alkalmával tartott közgyűlésen a Szerszámkovács Ktsz felügyelő bizottsága testületileg kifogásolta a vezetők magatartását. A közgyűlésen egyetlen tag sem jelentkezett hozzászólásra. Somogyi Pál érdekében szót emeltek a társadalmi szervek, ezért áthelyezését a ktsz március első napjaiban visszavonta.

Matkó István

gyűjteményként értelmezzék. Ellenkezőleg: köztudomású, hogy gazdaságirányítási rendszerünk lényegi újdonsága éppen az, hogy a szabályozók határoltá mozgástérben a vállalati döntések önállóak, következtetések az eredményes és a hibás döntések felelőssége is ebbe az önállósági körbe tartozik. Nyilvánvaló, hogy ha a szabályozók minden kisebb-nagyobb döntéshez automatikusan receptet adnának, akkor aligha lenne különbség a mai, illetve a korábbi tervutasításos irányítási struktúra között.

Am ha már a korábbi irányítási rendszert említettük, hozzátesszük — természetesen a mai tanulságok levonása miatt —, hogy még akkor sem érvényesültek a tervutasítások olyan gépies automatizmussal, mint ahogyan azt sokan képzelik, hiszen a tervutasítások megvalósításának folyamatában is végtelen sok színárnyalatot kevert az összképhez a megvalósítók személyisége, az tehát, hogy — némi egyszerűsítéssel szólva —: jól vagy rosszul, okosan vagy félreértve, gondolkodva vagy rutinszerűen értelmezték-e egy-egy vállalatnál az adott tervleírást? Ezek a személyi motívumok ma hatványozottabban érvényesülnek, hiszen a szabályozók eleve és nyíltan építenek az alkalmazók személyiségére, a döntésben felelősök képességeire, hozzáértésére, színvonalára. Gondoljunk csak arra a köznapi, mindannyiunk által jól elenőrizhető példára: vajon mi az oka, hogy esetleg két közeli azonos, cikkeket árusító bolt úgy különbözik egymástól az áruk választékát tekintve, mint az ég és föld — pedig a szabályozók, sőt, az árubeszerezési lehetőségek is azonosak mindkettőjük számára? Nem

létezik olyan gazdaságirányítás, amely egyazon színvonalra emeli a két bolt vezetőjét: az egyik szépen megvárja, amíg az árut szállító kocsi megáll a bolt előtt, s azt árusítja, amit kap, másik talpal, kutat, időt-fáradtságot szán rá, hogy növelje üzlete választékát.

Itt azonban már-már halljuk az ellenérvet: ez a személyi eltérés is kapcsolatba hozható a szabályozókkal, hiszen nagy hiba, ha a két példaboltvezetőnek hozzávetőleg azonos a jövődelme; ez aligha ösztönöz arra, hogy a gyengébb is a jobb módszerét alkalmazza. Ez persze igaz — és igaz az is, hogy a szabályozók, köztük az érdekeltségű tényezők hatását nem lehet, nem szabad lebecsülni; gondolatunk sem azt célozza. Am mégis, ismét hangsúlyozzuk: a legtökéletesebb szabályozó nem pótol személyes képességeket, tulajdonságokat; olyannyira nem, hogy gazdasági életünkben egész sor példa jelzi: néha a szabályozó nyilvánvaló célzatával ellentétes döntések a helyi, vállalati érdeket sem szolgálják, indítékai tehát még a saját érdek túlhangsúlyozásával sem magyarázhatók, hanem csupán olyan — nevezük így: gazdaságon kívüli okokkal — mint a tévedés, a hozzá nem értés, az érdekek hibás értékelése.

A gazdaságirányítás nem varázsigék gyűjteménye, amelyben elegendő csupán a szabályt kimondani, közzétenni ahhoz, hogy hatásai a lehető legjobban érvényesüljenek. Következésképp: a személyes felelősség nem csökken a végrehajtás folyamatában, még akkor sem, ha a központilag kiadott szabályozók vállalati végrehajtásáról van szó!

Tábori András